

OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
Etapa națională, Bistrița, 3-6 aprilie 2014
Nivelul 1 – clasele a V-a și a VI-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- Textul care depășește limita maximă de rânduri, în cazul în care aceasta este precizată, nu va fi luat în considerare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde cât mai bine posibil.

SUBIECTUL I

30 de puncte

Tuck pentru totdeauna

de Natalie Babbitt

(fragment)

Iar pe înserat, [...] dinspre sat, pășind agale, apărură un străin, care se opri la poarta casei familiei Foster. Winnie ieșise din nou în curte, de data asta ca să prindă licurici. La început nu-l observă. După ce o privi câteva momente, străinul îi strigă:

– Bună seara!

Era nemaipomenit de înalt și subțire străinul de la poartă. Bărbia sa lungă se continua cu o bărbuță rară, timidă, iar costumul lui de un galben vesel parcă sclipea în lumina tot mai slabă a amurgului. Într-o mână legăna încoace și încolo o pălărie neagră. Când Winnie se apropie de el, străinul își trecu mâna liberă prin părul încărunțit, uscat, ca să și-l aranjeze.

– Ia te uită, spuse el cu o voce ușoară, ai ieșit să culegi licurici, nu?

– Da, răspunse Winnie.

– Acesta este într-adevăr unul dintre cele mai plăcute lucruri pe care le poți face într-o seară de vară, spuse omul cam afectat. O distracție minunată! Și eu făceam asta când eram de vârsta ta. Dar asta, desigur, se întâmpla cu mult, mult timp în urmă.

Râse, gesticulând autoironic cu degetele sale lungi și subțiri. Trupul lui deșirat se mișca întruna; cu un picior bătea pământul, un umăr îi zvâcnea. Se mișca în unghiuri ascuțite, cam smucit. Însă, în același timp, dovedea și un fel de grație, ca o marionetă mânuită de niște mâini pricepute. Și, într-adevăr, părea că stă suspendat în lumina înserării. Deși găsea fascinantă această apariție, Winnie [...] se încruntă și îl privi pe bărbatul de la poartă mai îndeaproape. Zâmbetul lui părea sincer cu desăvârșire, agreabil și prietenos.

– Asta e casa ta? întrebă el, încrucișându-și de data asta brațele pe piept și rezemându-se de poartă.

– Da, răspunse Winnie. Ați venit să-l vedeți pe tata?

– Poate că da, mai încolo, spuse omul. Dar întâi aș vrea să vorbesc cu tine. Locuiți de multă vreme aici, tu și familia ta?

– O, da, răspunse Winnie. Am locuit aici dintotdeauna.

– A, dintotdeauna, repetă celălalt gânditor.

Deși nu-i pusese nicio întrebare, Winnie hotărî să-i explice cum venea asta.

– Ei, nu tocmai dintotdeauna, firește, dar de când trăiesc oameni prin părțile astea. Bunica mea chiar s-a născut aici. Ea mi-a povestit că pe vremuri erau numai copaci aici, un codru întins, care acoperea totul de jur-împrejur. [...]

- Așa deci, zise bărbatul, trăgându-se de bărbuță. Atunci, fără îndoială, cunoașteți pe toată lumea și știți tot ce se întâmplă pe-aici.
- Ei, nu chiar, răspuse fetița. Cel puțin *eu* nu știu. Dar de ce întrebați?
Bărbatul ridică din sprâncene:
 - Păi, zise el, căutam și eu pe cineva. O familie.
 - Eu nu cunosc pe nimeni prea bine, zise Winnie ridicând din umeri. Dar tata s-ar putea să cunoască familia pe care o căutați. L-ați putea întreba pe el.
 - Cred că așa am să fac, spuse bărbatul. Da, așa cred că am să fac...
- În acel moment ușa casei se deschise și în peticul de lumină al lămpii care se întinse pe iarbă apăru bunica lui Winnie.
 - Winifred? Cu cine vorbești tu acolo?
 - A venit un domn, bunico, răspuse ea. Caută pe cineva.
 - Cum zici? Întrebă bătrâna, ridicându-și poalele fustei și apropiindu-se de poartă pe cărăruie.
- Pe cine spui că vrea să vadă?
Bărbatul care stătea de cealaltă parte a gardului se înclină ușor.
 - Bună seara, doamnă, spuse el. Sunt încântat să vă văd atât de în formă.
 - Și de ce n-aș fi în formă, mă rog? răspuse ea aspru, măsurându-l din priviri, în lumina tot mai palidă.
- Costumul galben pe care îl purta bărbatul o descumpănea. Îi aruncă încă o privire bănuitoare.
 - Nu ne-am mai întâlnit, fiindcă altfel mi-aș aminti de dumneata. Cine ești și pe cine cauți?
- Bărbatul nu răspuse la niciuna dintre întrebări. În schimb spuse:
 - Domnișoara spune că locuiți aici de multă vreme și mă gândeam că probabil cunoașteți pe toată lumea care vine și pleacă.
- Bătrâna scutură din cap:
 - Nu, nu-i cunosc pe toți, spuse ea, și nici nu vreau să-i cunosc! Și n-am să stau aici, la poartă, în întuneric, ca să discut astfel de lucruri cu străinii. Și nici Winifred nu o să stea! Așa că...
- Aici se opri brusc. Căci, printre celelalte sunete ale înserării, printre cântecele greierilor și suspinele copacilor, ajunse până la urechile lor, plutind prin aer ca o boare, o melodie, care îi luă prin surprindere, făcându-i pe toți trei să-și întoarcă capul într-acolo, înspre pădure. După câteva momente, cântecul acela ca o părere încetă.
 - Pe steaua mea! spuse bunica lui Winnie, cu ochii măriți de uimire. O, cred că revine într-adevăr după atâția ani!
- Își strânse mâinile zbârcite, uitând cu totul de bărbatul în costum galben.
 - Ai auzit melodia aceea, Winifred? Asta este! Asta e muzica spiridușilor despre care ți-am povestit. Doamne, e o viață de când n-am mai auzit-o! Iar tu o auzi acum chiar pentru prima oară, nu? Să vezi când îi vom povesti și tatălui tău despre asta!
- Spunând acestea, o apucă pe Winnie de mână și porni spre casă.
 - Stați! exclamă bărbatul de la poartă. Încremenise pe loc, dar vocea îi trăda nerăbdarea.
- Spuneți c-ați mai auzit muzica aceea?
Dar, înainte ca bătrâna să mai apuce să răspundă, cântecul se auzi din nou dinspre pădure și cu toții se opriră să asculte. De data asta clinchetul melodiei se repetă de trei ori, tot mai slab, înainte să se stingă.
 - Sună ca o cutie muzicală, spuse Winnie după ce sunetul se opri.
 - Ce prostie spui! Sunt spiridușii! spuse aspru bunica ei, agitată.
- Apoi se întoarse spre bărbatul de la poartă.
 - Pe noi trebuie să ne scuzi acum.
- Verifică încuietorea porții sub nasul lui, apucând-o încă o dată pe Winnie de mână, porni pe cărăruie spre casă, trântind ușa în urma lor. [...]
- Bărbatul se răsuci pe călcâie și dispăru pe drumul plin de umbre, fluierând încetișor melodia care se auzise din pădure.

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Winnie iese în curte:

- a. să adune flori;
- b. să privească cerul;
- c. să prindă licurici;
- d. să alerge.

2. Străinul ce apare la poartă este îmbrăcat într-un costum:

- a. gri;
- b. negru;
- c. roșu;
- d. galben.

3. În replica: „Ei, nu chiar, răspunse fetița. Cel puțin eu nu știu. Dar de ce întrebați?”, pronumele personal este scris altfel decât celelalte cuvinte, deoarece fetița accentuează, prin intonație, ideea că:

- a. la vârsta ei, nu poate ști atât de multe lucruri;
- b. e nemulțumită de întreruperea activității ei;
- c. prezența străinului o intimidează;
- d. nu are chef de vorbă.

4. Din secvența: „ajunse până la urechile lor, plutind prin aer ca o boare, o melodie, care îi luă prin surprindere, făcându-i pe toți trei să-și întoarcă capul într-acolo, înspre pădure”, reiese că melodia:

- a. se aude, supărător, de mult timp;
- b. răsună violent;
- c. se aude, din iarbă, de la picioarele lor;
- d. se aude, pe neașteptate, de departe.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Bunica și fetița intră în casă.
- 2. Străinul pare că o cunoaște pe bunica lui Winnie.
- 3. Spre uimirea bunicii, din pădure se aude un cântec.
- 4. Bărbatul vrea să afle de când locuiesc acolo.
- 5. Pe înserat, la poarta familiei Foster, un străin intră în vorbă cu Winnie.
- 6. Bunica fetei le întrerupe discuția.
- 7. Bărbatul pleacă.
- 8. Bărbatul caută o familie.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare din următoarele cerințe:

- 1. Selectează două structuri prin care se fixează timpul și locul întâmplărilor.
- 2. Transcrie, din fragmentul pus în chenar, o sintagmă/ un grup de cuvinte care prezintă o trăsătură morală a străinului, desprinsă din expresia feței sau din gesturi.
- 3. Scrie enunțul din care reiese cu ce asociază Winnie melodia auzită.
- 4. Prezintă, în 3-4 rânduri, motivul uimirii bătrânei la auzul melodiei din pădure.

D. (10 puncte)

Redactează un text de 15-20 de rânduri, în care să-ți exprimi părerea despre atitudinea fetei și a bunicii față de străinul de la poartă, susținând-o cu situații din text.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

Experimente științifice distractive, ușor de realizat acasă

Stafidele dansatoare

Toarnă o băutură răcoritoare carbogazoasă puternic acidulată într-un pahar transparent și presară 4 - 5 stafide proaspete pe suprafața acesteia. Vei vedea cum bulele formate de dioxidul de carbon reușesc să facă stafidele să sară, de parcă ar dansa.

Stafidele au o masă mai densă decât lichidul băuturii, de aceea, inițial, se vor scufunda. Atunci când bulele dioxidului de carbon se lipesc de suprafața stafidelor, fructele sunt propulsate la suprafață, unde balonașele acidulate se sparg, iar stafidele plonjează din nou pe fundul paharului. Procesul continuă până la eliminarea întregii cantități de acid din suc.

Piperul fugar

Umple o cană cu apă, apoi presară piper pe suprafața acesteia. La un strop de săpun lichid pe buricul degetului arătător și atinge centrul "lacului" de piper, pentru a forma o zonă limpede. Vei constata că săpunul "sparge" tensiunea formată la suprafața apei, iar presiunea din jur împinge piperul departe de săpun.

Picturile solare

Pune obiecte de forme diferite pe o foaie de hârtie glasă de culoare închisă, apoi așază-le într-un spațiu în care pot sta expuse un timp la razele soarelui. După câteva ore, vei observa cum acțiunea razelor s-a concretizat în decolorarea hârtiei, lăsând porțiuni mai închise acolo unde obiectele au fost așezate.

Cerneala invizibilă

Cu ajutorul unui bețișor de urechi sau cu o pensulă pentru desen, scrie mesaje sau realizează picturi pe o coală albă de desen, folosind suc de lămâie. Lasă urmele să se usuce, apoi așază un bec aprins cât mai aproape de "opera de artă" și ține-l un timp acolo. Pe măsură ce sucul de lămâie se usucă, devine maro, iar scrisul, vizibil.

Ouăle plutitoare

Toarnă apă într-un pahar înalt până când se umple pe jumătate. Adaugă aproximativ 6 linguri de sare, apoi completează conținutul, adăugând apă plată, cu grijă, astfel încât să nu agiți compoziția. La un ou nefiert și lasă-l să plutească pe suprafața lichidului.

Apa sărată este mai densă decât apa plată, așadar va face orice obiect să plutească. Oul se va scufunda în apa limpede, însă se va opri undeva la jumătatea paharului, unde „se va lovi” de stratul mult mai sărat de lichid. Experimentul va avea rezultatul scontat doar dacă vei reuși să nu amesteci cele două tipuri de apă, mai exact să nu dizolvi sarea în totalitate.

(articol preluat de pe <http://www.copilul.ro>)

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe:

1. Numește motivul pentru care stafidele nu se scufundă într-o băutură carbogazoasă.
2. Precizează pașii care trebuie parcurși pentru a realiza experimentul cu „piperul fugar”.
3. Menționează obiectele de care este nevoie pentru scrierea cu „cerneală invizibilă”.
4. Explică, într-un enunț, care este condiția esențială pentru reușita experimentului cu „oul plutitor”.
5. Care dintre denumirile experimentelor de mai sus ți s-a părut mai interesantă? Motivează-ți alegerea într-un text de 4- 5 rânduri.

B. (10 puncte)

Scrive un text de 10-12 rânduri, în care să-ți exprimi părerea despre rolul experimentelor științifice simple, realizate acasă sau la școală.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

Privește afișul reprodus pe pagina următoare, apoi formulează răspunsuri pentru următoarele cerințe:

1. Scrie numele actorilor care vor juca în spectacol.
2. Identifică două imagini care demonstrează că spectacolul anunțat este o adaptare a textului *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.
3. Explică, în 4-5 rânduri, mesajul afișului, valorificând două elemente grafice sugestive.

Lumea lui MOMO
prezintă Spectacolul pentru copii

AVANPREMIERĂ

Lumea
lui MOMO

Nică
și
Poveștile sale

după Amintiri din Copilărie de Ion Creangă

cu
Antoaneta Zaharia
Ioana Flora

adaptare text și regie
Antoaneta Zaharia

